

Numărul 9.

Oradea-mare 3/16 martie 1902.

Anul XXXVIII

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$, de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

Poesie inedită.

De Mihail Eminescu.

*Ea mergea acum a'n codru,
Și me iați tiptil pe urmă;
Când ajung cu ea alături,
Simt suflarea-mi că se curmă.*

*Maî răsufu înc'odată,
Zic o vorbă, — ea tresare
Și se uită ntr'altă parte,
Și răspuns de loc nu are.*

*Dar mereu de ea m'apropiî
Și-î vorbesc cu dulce sfaturi, —
Ea se apără c'o mână,
Dar se uită tot în laturi.*

*Și pe talie-î pun brațul,
Ea și fuțe, va să scape, —
Dar o țin mereu spre mine,
Maî aproape, maî aproape.*

*Maî nu vrea, și maî se lasă.
Capul ei mi-l pun pe umăr,
Pun pe ochii 'nchiși, pe gură,
Sărutări fără de număr.*

*Și pe piept o strîng și-o leagăn,
Răsufierea-mi se sfârșește.
O întreb de-î dulce astfel,
O întreb de me iubește.*

*Iar ea ochii și-î deschide,
Ochii mari și plutitori:
„Tu-mi ești drag și-mi plăci dar numai
„Ești obraznic une-ori.“*

Erotica lui Eminescu și a lui Coșbuc.

(Urmare.)

În erotica lui Coșbuc nu vom afla nici odată femeia ridicată la înălțimi de Madonă. În urma urmei nici nu se poate simți bine femeia așa de sus, voind în fiecare clipă poate să cadă din înălțimea pentru care nu eră menită. Nu vom afla idealul de femeie eternizat de Eminescu; un ideal, care nu există decât în închipuirea poetului și care nici odată nu poate fi cuprins în brațe. Nu vom afla melancolia resignată din „De câte ori iubito“, unde poetul rămâne singur în urmă pe când iubita se pierde în zarea eternei dimineți. Aceasta din motivul, că femeia în creațiile lui Coșbuc nu e numai „copie imperfectă a unui prototip nerealisabil“, ci e ideal în sine ănsaș cu sinul ei plin și rotund, cu risul ei vesel, cu firea ei îndărătnică, cu ochii ei frumoși viorei „ca un întins adânc de ape“... Îndrăgostiții lui Coșbuc nu se mărginesc numai la dragostea platonice, ci flacăul, odată cu capul, vrea să-și ia drăguța de nevastă.

De când eram noi mici mi-ai fost ca soră,
Și prietină mi-ai fost de când ești fată mare,
Iar mama vrea de-acum să-î fiî, draguțo, noră!

De la acest propus nu-î în stare să-l abată pe flacăul nostru nici lacrimile mamă-sa, nici bărfelile fraților, nici gura lumii.

Nu vom afla nici erupțiunile de neputincioasă jalușie din satira a patra a lui Eminescu; vom avea prilej să vedem în acest tratat, cum flacăii lui Coșbuc — în conștiința puterii ce clocotește în vinele lor — se iaă la trânteli pentru o fată frumoasă și sunt în stare să facă și moarte pentru ea.

Di Gherea, în minunatul dsale studiu asupra

lui Coșbuc,¹ alcătuește din poeziile erotice ale acestuia un mare roman la țară,² în care zugrăvește iubirea de la prima ei trezire până la disperarea ibovnicei înșelate, de la glumele nevinovate ale copiilor, cari nu știu bine ce-i dragostea, până la pasiunea adâncă.

Urmând esemplul dlui Gherea, vom cercă să alcătuim și noi un întreg din poeziile erotice ale lui Coșbuc, cu acea deosebire, că pe când dl Gherea zugrăvește cu atâta măiestrie dragostea fetei, noi vom rămânea pe lângă dragostea flăcăului.

Trezirea dragostei la flăcău e simbolisată prin minunata poezie „Vântul”. Lunca e plină de fete mari și vântul, copilul răsfățat, s'apropie pe dibuite.

El e frumos și tinerel,
Dar e sfios când e cu fete
Și ele rid și rid șirete
Și pe furiș privesc la el.

Ce drăgălaș e acest tablou, în care băiatul sfios și tinerel e spus privirilor ademenitoare ale șiretelor fete. Cum îl ved așa rușinos și drăguț, încep să se hirjonească cu el, să-l zăpăcească și el, sfios și neumblat, abia cutează să prindă pe una de mâneacă și în urmă să-o cuprindă ușor.

El zice-așa câte-un cuvânt,
Ea zice trei și-l tot ajută,
La urmă dânsul o sărută —
Ei veți tu fetele cum sânt,
El a crezut că nu se poate
Și iacă poți . . .

La urmă ele vedându-l zăpăcit pe bietul flăcăiandru, își mai desfac și sinul, arătându-i comori necunoscute minții lui de copil, făcându-l să-și piardă cu totul sârta.

Cât de reală e cochetăria acestor sirene țărănești față de copilul sfios, care sub ochii lor crește flăcău întreg de sărutat! Dacă în locul băiețandruului de Vânt ar fi îndrăsnit un flăcău în toata firea să le sărute în fața lumii, cum l-ar fi injurat și l-ar fi împins, cu câtă putere s'ar fi sbătut din brațele lui, jucând ele cu atâta dibăcie rolul de sfoase și tinele, neumblate în ale dragostei. Dar așa, că e

¹ Poetul țărănimii v. III.

² În acest admirabil tablou al dlui Gherea s'a strecurat și o notă falsă. Analisând cele dintei două șire din „La oglindă”

Azi am să 'ncretez în grindă —
Jos din cui acum oglindă!

dl Gherea scrie: „o fată tineră și frumoasă folosindu-se de lipsa mă-sei *încrețează în grindă oglindă*”. Interpretarea nu e corectă, de oare-ce avem a face cu două esclamațiuni independente. „Am să incretez în grindă”, în limbajul nostru ardelenesc are un sens cu totul particular. E un fel de esclamațiune, ce exprimă mirarea și bucuria pentru un lucru rar și neobicinuit. Astfel zicem „unde s'o increst?” ori „trebuie s'o increst în grindă”, „trebuie s'o scriu cu cărbune pe cuptor”, „ne fuge mâta” etc. când ne vin bună-oară niște oaspeți, cari păreau a ne fi dat uitării.

În acest sens zice și frumoșica din „La oglindă”: „azi am s'o incretez în oglindă!” Se vede odată singură acasă, se poate deci folosi de ocazia după care de atâta timp oftase, de a se guguli în voia ei înaintea oglinzii. Când zice deci „am să incretez în grindă”, înțelege necondiționat. „Har Domnului, că me ved odată singură!”

vorbă de un flăcău-copil, ele se hirjonesc cu el, le place să-l vadă zăpăcit, abia scoțând o vorbă, îl lasă să le cuprindă și rid de stângăcia lui, când el nu cutează să le stringă mai tare. Apoi sânt și mai multe în luncă — bietul băiat eră numai singur — și asta le mărește pofta de a se jucă cu el. E o răsbunare anticipativă aceasta, o hirjonire cu flăcăul-copil, bine știind ele, că îndată ce el va crește, nu-l vor mai putea zăpăci așa ușor, ci ele vor fi cele zăpăcite, ele îl vor pândi dimineața când va eși cu plugul, ele îl vor așteptă seara în poartă — și ele vor plânge, când el încrețit și conșciut de superioritatea lui le va zice:

Cređi de dor că nu mai pot
Și mi-e teamă tare,
Că me lași cu dor cu tot?
Prea te 'ncređi imi pare,
Spune-mi tu, când te-am rugat
Să 'mpărțim cununa?
Sânt destule fete 'n sat
Și-mi găsec eu una!

Acest început de dragoste se desvoaltă mai departe prin glume.

Ea deschide porțile încet („Calul dracului”) și stă abia ivită, zăpăcind pe bietul flăcău care trece pe stradă. El dă să se oprească, când colo fereastra se deschide și baba iese la iveală. Ce să facă bietul flăcău? În speranță, că o s'o înșele pe babă, o ia pe stradă în jos, fluera nepăsător — dar baba cunoaște bine apucăturile estea și nu se mișcă din feresstră. Iar bietul flăcău injură și se cătrânește, că

Pentru-o babă 'ncărligată
Pierđi o zi și scapi o fată!

și-și pune în gând, când va pune odată mâna pe babă, s'o dea în riu de pe punte.

Altă dată flăcăul se plânge („Rea de plată”) că întelnindu-o venind de la moară — bun de inimă, cum eră — i s'a făcut milă, vedându-o că nu poate ridică sacul. Se oferă să-l ducă el „pe plată”. Galant din fire, el nu cere plata înainte, ci numai la calea jumătate: trei săruturi. Dar fata stă și se so-coate, îi spune că prea e scump, cu doue se 'nvoiește, unul îl și dă, iar cu celalalt rămâne datoare pe inserat. Cunoaște bietul flăcău felul ăsta de promisiuni, de aceea ne și spune, că n'are să mai vadă sărutul acela —

Și iată-me s'eracul
Să-i duc o poștă sacul
P'un singur sărutat!

Altă dată o găsește în prun („Scara”). Iute îi ia scara, ea începe să-l injure: „Ce, ești nebun? Pune scara! Acum că o avea prinsă, nu se mai înduplecă flăcăul nostru așa ușor, și nu-i pune scara, până ea nu se invoiește să-l sărute de atâtea ori, câtî fusteii sânt la scară. „Unsprezece” spune ea (de și erau doisprezece!) și el o crede, pune scara și își ia plata.

Nu știu cum, dar mie-mi place
Să sărut, așa sânt eu!

Orî ce-ați face,
Doar e dat de Dumnezeu!

Și așa din vorbă în vorbă, din glumă în glumă, flăcăul nost se pomenește de odată zăpăcit și încurecat. Nu mai e zăpăceala ușoară a flăcăului-copil din „Vântul“, ci este dragostea ênsaș, de care flăcăul cel mândru își dă seamă cu un fel de necaz.

Ea ride 'n plânsul meu, dar ea atâta știe.
Eu știu: Mî-e dragă și n'aș vrea să-mi fie dragă,
Dar dragă dacă nu mî-ar fi, aș vrea să-mi fie.

Și iarăș:

Cu ochi frumoși, cu piept rotund, așa șglobie,
Tu Doamne, ai făcul-o numai ca să mintă
Și numai ca să-mi faci năcazuri mie.

Rada e cea mai frumoasă fată în sat („Rada“). Coșbuc nu ar fi putut cânta mai genial frumseța Radei, decât prin aceasta strofă:

De-o 'ntîlnesc în drum bătrânii,
Ei fac pod cu palma mâinii
Peste ochii slabi s'o vadă:
„Draga moșului, tu Radă!“
Și uimiți de fata Dochii,
O desmteardă și când pleacă,
Umeți aș de lacrimi ochii

Ce adînc ne emoționează bătrânii aceștia, cari se uită uimiți la Rada cea frumoasă! Își aduc aminte de tinereța lor când o ved, ochii li se umplu de lacrimi și copleșiți de nesfîrșita jale, vorba li se ȝpreșce în gât, ar avea să-i spună ceva și nu pot, abia își descarcă emoția, desmierdundu-o ca pe un copil, în patru cuvinte:

„Draga moșului, tu Radă!“

Involuntar ne vin în minte bătrânii din Troia¹ cari vedînd pe frumoasa Elena la porțile skeiane se șoptesc între dênșii: „Zeu nu e mirare, că pentru o astfel de femeie, Troieni și Achaii, sufer primejdii atît de îndelungate!“

E interesant cum Lessing în „Laokoon“ caracterizează aceste șire din Omer:

„Zeuxis a pictat pe Elena și de desuptul iconei a pus cuvintele bătrînilor Troieni... Omer, care intenționat renunță la descrierea amênunțită a grațiilor trușeșei și care abia ne spune, că Elena avea brațe albe și pîr frumos; tocmai el ne dă o impresie atît de puternică despre frumseța, încât întrece tot ce arta intenționat ar putea produce... Sau poate lăudă cineva în colorii mai vii frumuseța, decât spunînd prin rostul bătrînilor cumpeniți, că pentru o astfel de femeie vrednic este să porți rêsboi, rêsboi care cere atîta sânge și atîtea lacrimi“...

Că Menelaos a luat armele, ca să-și recâștige nevasta, că Agamemnon frate-seu, Achil, Ulișse și chiar bătrînul Nestor îi sar într'ajutor, asta e foarte rezonabil. Eră pentru dênșii — ca să folosim un termen neclasic — chestie de onoare.

Până aici nici nu ne gîndim la frumseța Eleinei — mai curînd la perfidia ei — ci numai la un

meritat revanche. Dar cînd bătrînii din Troia, după atîtea primejdii ce induraseră din pricina acestei femeii, vin și ne spun, că pentru o astfel de femeie chiar și ei înțeleg rêsboiul — mai mult ca orî cînd ni se sugerează idea, că Elena a trebuit să fie minune de frumoasă.*

(Finea va urmá.)

Al. Ciura.

D e e e ? . .

Câte minuni făcut-ai Doamne,
Îs toate cu-înțeleș,
Și nu sînt lucruri încurcate,
În cap să nu le țes.

Nu vrea inse de loc să între
Aci în capul meu,
De ce urmează totdauna
La orî-ce bine, reu?

De ce trebuieșce după viață
Noi moartea s'o avem,
Cînd după moarte viață și-așá
Să vie nu sperám.

De ce trimiți după cãldurá
Frig aspru, gheș și nins,
De ce să vie în totdauna
După scurt ris, lung plâns.

Îar după dragoste uitare,
Și joc al crudei șorți,
Că după lunile de miere
Vine-actul de divorș.

De ce trebuie-în sfîrșit să fie
Ce este și mai prost:
Chiar după carnaval să vie,
Fui, zilele de post.

Silviu Blăjan.

C u g e t ă r i

Binefacerea e cea msî perfectă dintre bucurii și d'aceea se întrebuintează mai rar.

Amintirea trecutului, mai la toată lumea, e o rană care se deschide.

Limba e partea aceea prin care medicii cunosc boalele corpului și filosofii boalele sufletului.

Oamenii cari știu puțin, vorbesc mult și oamenii cari știu mult vorbesc puțin.

* În studiul acesta, în numărul trecut, pe pagina primă, coloana a doua, în loc de „Călin“ pretotindenii să se citească „Cătălin“.

¹ Iliada, Cântul III. v. 157 și următoarele.

Ce ți-e drag.

Novelă.

(Urmare.)

Și pețitorii au venit.

Cum să nu vie? La fată frumoasă și la zestre mare! — Clopotele unei turme de oi le aud pețitorii peste munți și peste văi.

Au venit pețitorii, — așa precum i dorise Solomia 'n gândul ei.

Pețitorul eră Aureliu, tinerul teolog.

Boreasa Solomia se tăcù toată piper. Se părea mai tineră și mai verde decât cum eră.

Și s'a gătat, și și-a împodobit casa ca de nuntă. — Avea cu ce.

Și-a îmbrăcat rudarele cu zadii și cu șterguri, ca o șatră; și-a pupuțat patul cu perini până în pod; și și-a așternut masa cu față de masă invergată și cusută tot de pe scrisoare. — Și s'a chitit lelea Solomie, cu poale albe cum e laptele, cu zadie nouă-nouă; cu peptar lung, cu flori pe la poală; și cu cisme roșii cum e focul.

Și și-a încărcat masa cu ce a avut ea mai scump. În mijlocul mesei a pus Solomia un colac, mare cât roata plugului, cu pupază 'n vârf. Apoi a pus mâncări care de care mai alese: tomnaci în lapte, scoverdi subțire, coapte pe lespede de peatră, urdă dulce, caș afumat, faguri de miere, slănină de gir din anul trecut, grasă de un lat de mână, și brânză usturoale. Nu șcieai de ce să te prindă.

Și și-a împenat masa cu sticle și cu păhare, ca la domni. Și a pus pe masă țuică 'ndulcită cu miere de stup, și vin de afine, roș cum e flacăra.

Și se 'ntorcea cu vorba lelea Solomia, și se 'ntorcea pe lângă masă, — ba se 'ntorcea ba mai imbiă: placă domnișor, că a dat Dzeu. — Vorbă multă, gură dulce, te prăpădiă cu dragostea.

Și a venit pețitorul, — a venit odată, apoi a

mai venit odată, — și când fu a treia oră a cerut fata. Iar lelea Solomie — iute și bine — când o-a cerut, o-a și dat. — Ce-i bine: e bine; zicea ea veselă și incredută.

Fata stătea și se uită — ca 'n tîrg.

Și la săptămâna făcură creștința, și fata cea frumoasă eră mireasă.

— Veți fi preoteasă, scumpetea mamei — zicea Solomia, și o adia pe frunte. Veți fi preoteasă, și-i mănca prescură, și-i purtă rochie cu pui mărunti, și păpuși ca doamnele.

Așa mărăria Solomia; iar fata se întorcea 'ncolo și nu zicea nimica. — Și Doamne, mult zicea ea când nu zicea nimica. Dar mamă-sa nu o 'ntelegea.

Iar cole seara, pe amurg — se punea fata pe podmolul casei, și plângea — plângea.

Vântul serei suflă prin crengile unui teiu, frunzele șoptiau lin, gândia că vorbesc una cu alta, — fata tăcea și plângea.

Și-apoi — într'un timp, când se liniștia gândurile, numai ce aușia, departe peste o pădure de paltini — o doină ciobănească, dulce și doioasă și jalnică. Anița se prindea de inimă cu-amendouă mâinile, apoi se sculă și s'ascundea ca să n'o afle mamă-sa.

II

Anița cea frumoasă — cât cu voie, cât fără de voie — eră mireasă.

Nu inima o a dus, nu dragostea o a povățuit; dar nici mintea ei. Așa o a învățat mamă-sa.

— Veți fi preoteasă, draga mami, veți fi doamnă. Și veți fi aleasă, și-i fi cinstită de care n'a mai fi alta. — Așa zicea mamă-sa. Și ea eră fată tineră și ascultătoare, și o a îmbetat cu apă dulce.

Numai după ce s'a creștinat a început a se desmătăci. Numai după aceea a știut că ce a făcut. O a învățat frunza și doina.

După creștință, coale seara, pe podmolul casei ședend singură sub crengile teiului, au început a-i spune frunzele. Frunzele și șoaptele.

Institutul de credit și economii Victoria din Arad.

Aşa de jelnic suspinau, aşá plângeau şi o do-
geniau. — Şi ea — aşá-i viniá ei, că ea 'nţelegé ce
spun frunzele.

Şi târziu, după ce s'au liniştit pădurile — doina
ceea, colo peste pădurea cea de paltin — Doamne,
ce plângea.

Şi a vinit inima asupra ei, şi o taină sântă ce
avea în inimă, năpăstuitoare, straşnică şi nemiloasă,
ca un tiran.

Şi cum stătea,
sbuciumată şi gân-
ditoare, vedea cu
gele cum i se stre-
cură bucuriile vie-
ţii prin o pânză
nestrăveşie, cum
trece visul, un vis
intraurit şi o su-
prinde adevărul, un
adevăr real şi ri-
gid.

Din copilă sbur-
dalnică se făcú fată
gânditoare ; şi gân-
dind, află că nu
merge bine. Perde
tot şi nu câştigă
nimic. Nu-i plăcea
schimbul, şi nu se
putea împrieteni cu
starea în care se
află. Nicî împrie-
teni, nicî împacă.

Căci — i viniá
mirele, şi ea-l as-
cultá cu un fel de
frică. Nu aşá pre-
cum aşteaptă mi-
reasa pe un mire,
ei-l aşteptá pre-
cum aşteaptă cel
mic pe cel mare,
cel ce nu ştie pe
cel deştept, sluga
pe stăpân.

El vorbiá de vi-
aţă, de scopul vie-
ţii, de destinul
omului ca fiinţă cu
suflet, de datorin-
ţele vieţii conju-
gale şi de virtuţi
— şi ea nu-l în-
ţelegéa. Nu-l în-
ţelegéa aşá precum
ei i le spunea. Ea
avea altă limbă
pentru dragoste, al-
te idei, altă minte,
alte forme şi alt grai.

El îi vorbiá de dragoste, şi ei i se părea că-i
vorbeşce din carte, precum auşise ea din „Cazanie“
câte odată, la zile mari. Vorbe româneşci, dar vorbe
'ntinse şi 'ntortocate, — şi ea nu le 'nţelegéa. Vorba
ei, frumşeţa ei, dragostea ei — n'aveau trecere.

Dragostea e ca paserea câmpului, i drag largul,
i dragă libertatea, — să cânte, să sburătoarească —
altmintrenea piere. E tineră şi veselă, şi-ar scutură

penele, şi-ar cântá cântecul — tăcerea o ucide. Şi
fata nu-şi ştiea spune, nu îndrăşniá să-şi spună
vorbele ei. Altă minte, altă pricepere şi alte vederi
aveau amândoi.

Tinerul vedea lumea asta aşá precum e : mare
şi lungă ; fata o vedea strimţá şi mică. El, un pui
de vultur, tiner şi îndrăşnet, iar fata o pasere mică,
cu vederi mărginite şi timide. El, în sbor cutezat,

măsurá culmi, cu
ochii oblu 'n soare ;
ea o pasere mică
lâng' un riú strimţ.
Modestă şi simplă,
într'un cerc mic şi
ascuns. Pe o tufá-şi
cântá cântecul, pe
alta-şi face cuibul,
altá lume nu cu-
noaşce. -- Ca să
străbatá vėzduhu-
rile unei vieţi în-
tregi, se 'ntovărăş-
seră vulturul cu
prepeliţa. Unul
sboară pe sus altul
pe jos ; unul mă-
iestos şi cutezat
străbate zări şi de-
pártări, celalt slab
şi timid, din iarbă
până 'n grâu.

Şi tinerii s'au
aflat desamăgiţi,
nefericiţi, — şi u-
nul şi altul.

Şi poate că în
urmă — azi saú
măne — mai amă-
gită, mai îmbė-
tată cu vorbe bu-
ne — poate că s'ar
fi împăcat fata cu
soarta, dar vai,
doina ceea, noap-
tea la lună — —
aceea n'o lăsá.

Pentru că avea
ea o taină dulce,
pe care n'o cunoş-
cea nimemea. Nicî
tatá nicî mamă ;
numai ea şi Dzeú.

Departé, după un
alt picior de munte,
sedeá un pădurar ;
şi acela avea un
fecior, tiner şi fru-
mos ca un fir de

brad. — Bėtrânii purtau economie, şi feciorul um-
blá la oi.

Amėndoi umblaseră la şcoală 'n sat, când e-
raú micí. Copilul erá mărişor şi tare, fetiţa erá
mică. — Fetiţa se temea prin pădure, şi copilul în
toată ziua o aşteptá cole la capul pădurii. El o tre-
cea riul, el i prindea fluturi şi gândaci prin iarbă.
Amėndoi culegeau bulbucí pe luncă, flori de mac
prin holde şi scoici pe vale. Şi cole când se co-

Bserica ort. or. română din Lipova.

ceau murele pe miriștini — tot amândoi umblau după mure.

Și au crescut copilașii mari și frumoși; umblând — primăvara la mîei, vara pe coaste după fragi.

Și-au înflorit fragile și 'n sinul copiilor, și din flori s'au făcut fragi — fragile dragosteî. Au vădut porumbii sărutându-se 'n fagi, și au învățat și ei.

Copiii erau tineri, fragile erau dulci — și au început a-și înșiră pe firul vieții flori și mărgăritare — visuri și iluzii.

Și când le era dragostea mai în floare, și când le era lumea mai dragă — pețitorul vine. Om ales, laudat și de preț.

Și copila — luată pe iute, cât din silă, cât îmbetată cu vorbă bună — s'a pomenit credințată.

Numai într'altă zi s'a trezit, ca din somn. — Și când s'a trezit, i viniă ca să adoarmă iară și să nu se mai trezească 'n veci.

Se află ca streină 'n lumea asta, singură și părăsită. Era transpusă dintr'o lume, plină de lumină și de desfătări, într'altă lume necunoscută, unde nu mai vedea nici zare, nici desfătare, nici — pe el.

Au trecut zile și săptămâni de când nu-l veduse, și se vesteșia copila, ca floarea care nu-ș vede soarele care-i dă viață.

Mamă-sa, cu mintea ei, socotia că vor trece zile și săptămâni, dorind și gândind, — și 'n urmă-l va uita. Căci Doamne, bun giulgîu e timpul pentru de a-ți acoperi morții cu el, — dar s'a înșelat.

Nu l-a uitat.

(Va urmă.)

V. R. Buticescu.

Trei săptămâni.

Trei săptămâni de când e rece, —

Plouă mereu... și suflă vînt...

Trei săptămâni n'am nici o șcire,

N'am de la el nici un cuvînt!

Trei săptămâni florile-mi toate

Au vesteșit, — cum le-am uitat!

Trei săptămâni eu zi și noapte

Numai la el am cugetat.

Trei săptămâni de când oh Doamne,

Atâtea rugăciuni șoptesc!

Trei săptămâni atâtea basme

Adorm în suflet... și trezesc!

Trei săptămâni de când e rece,

Plouă mereu... și suflă vînt....

Trei săptămâni n'am nici o șcire,

N'am de la el nici un cuvînt?!...

Olga Dorina Poruțiu.

Viermănarul.

(Din datinele și credințele Românilor despre insecte.)

Sînt un fel de mușce, cari se numesc de naturalști vivipara, din cauză că ele nu se ouă, ca celelalte mușce, ci produc larve vii, numite de cătră Români din Bucovina și cei din Moldova Viermi de rană sing. Vierme de rană¹, iară de cătră cei din Transilvania Găvet.²

La aceste mușce, cari își depun viermii lor, adică larvele, nu numai pe carne imputită sau trecută deja în putrejună, ci, după cum s'a constatat de medici, câte odată chiar și în urechile rănite ale oamenilor,³ se numără și Viermănarul sau Germănarul,⁴ numit altmintrelea și Muscă de viermi sau Găză de viermi,⁵ lat. Sarcophaga carnaria L.

Viermănarul e în privința mărimii ceva mai mic decât Muscoiul, are cap strălucitor-gălbui, de-a lungul spatelui dungi negre și albe, iar abdomenul e împetrișat cu pui albi și negri.

Viermănarul rar când se rătăcește prin casele omenești, ci el petrece, începînd din luna lui maiu înainte și până târziu toamna pe trunchiurile arborilor, pe flori, pe lângă drumuri și mai ales pe unde se află remășiți de carne precum și alte materii vegetale, cari au început a trece deja în putrejună.

Cu toate acestea înse că petrece de regulă în liber nu odată își depune el, după cum am amintit mai sus, viermii sei numai pe carnea cea imputită, în ranele vitelor, ci și în urechile oamenilor.

Pe acești viermi, cari cresc foarte repede și sînt nesuferiți, iar pentru cei ce li s'au depus în urechi, pot să devie chiar și periculoși, Români și cu deosebire Româncele caută să-i depărteze prin un fel de descântec, care se descântă duminică dimineața pe nespălate și care sună precum urmează:

„Căți împărați în raiu, atâția germi să remăie în bubă; căți popi și câte preutese în raiu, atâția germi să remăie în bubă la N.; câte vrăjitoare în raiu, atâția germi să remăie în bubă; cum nu pot eu să merg duminica despoiat la biserică, așa să nu poată să mai stea germi în bubă la N.; căți bețivi or fi în raiu, atâția germi să remăie în bubă la cutare (îi spu pe nume).“⁷

Dacă asemenea viermi se află în rana vreunei vite și femeile șciutoare vreui să-i scoată afară, merg luni, înainte de resăritul soarelui, pe câmp, și acolo caută trei luminărele sing. luminărică lat. Verbascum phlomoides L. Iașu pe fiecare luminărică de vîrf, o pleacă la pămînt, pun pe vîrfu ei câte o petricică și rostesc la fiecare fir de luminărică în-deosebi următoarele cuvinte:

Luminărică, luminărică

Să te duci la vita (cutăruia)

La omul (cutare)

¹ Dr. N. Leon: Zoologia medicală a țeranului român. Iași 1897. p. 11.

² Alesiu Vicțu: Glosariu de cuvinte dialectale din graiul viu al poporului român. Blaș. 1899. p. 32: „O rană mică se umple de găvet, deci: vierme (Jiu).“

³ Brehms: Tierleben. Insecten. Leipzig und Wien 1892. p. 511. — Dr. N. Leon, op. cit. p. 11.

⁴ Diet. de George Onciul, agricultor în Frătăuțul-vechiu.

⁵ Diet. de Toader Ionesi, agricult. în Vicovul-de-sus.

⁶ Dr. N. Leon, op. cit. p. 11.

Și (din locul cutare) să curăți viermii,
 Până 'n trei zile să nu fic.
 Că dacă nu te-î duce,
 Me jur pe semnul crucii,
 Că te-oii luă și te-oii duce,
 Ca soarele să nu veți,
 În mare gros să te așezi,
 Să te țin patruzeci de zile,
 Fără aer și lumină.
 Iară dacă îi curăță,
 La trei zile drum îi-oii da.

După ce-au rostit aceste cuvinte la fiecare fir de luminărică, o lasă cu petricica pe vârful ei lipită de pământ.

Această procedură se repetese la trei lumânările în trei zile de sec și anume: luna, miercurea și vinerea, în cursul unei săptămâni, iar luna la o săptămână merg de dau drumul lumânărelelor de sub petricelele ce le-au pus pe dânsese, păzind în acelaș timp ca nimene să nu pue mâna saș altceva la vită, unde are viermi, căci apoi nu are leac.

Făcând astfel, cred că vita se va curăți de viermi și se va vindecă.¹

Românii din Bucovina, din contră, dacă vre un om saș vre o vtiă are o rană pe trup, care s'a cățelit și-a făcut viermi, pisază iarbă roșă lat. *Polygonum Hydropiper L.* și suculele acesteia, care e usturător, adică iute, îl seurg în rană, și apoi leagă rana cu pisătura acesteia plante, care scoate apoi viermii și vindecă rana. Înainte de aceasta înse topesc untură de porc și așă fierbinte, cum este, o toarnă, mai ales la vite, în rană, și abia după aceea toarnă suculele de iarbă roșă și leagă rana.²

Unii Români înse, precum bunăoară cei din Maramureș, store suculele din iarbă roșie pe ranele vitelor, înainte de ce au apucat aceste a face viermi anume ca să nu se pue mușcele pe dânsese.³

În fine, Românii din Macedonia pisază usturoiul în loc de iarbă roșie, și pe acesta îl aplică apoi pe rană, în care se află viermi. Făcându-o aceasta, se crede că toți viermii dispar imediat.⁴

S. Fl. Marian.

Epigrame.

Unui decorat.

Deosebirea 'ntre tine
 Și măgar nu este mare:
 Tu pe piept îți atârnă crucea,
 El și-o poartă pe spinare...

Unui avocat.

Erî la judecătorie
 Sustineai sus cu tărie
 Că A... e hoț ordinar...
 Cum se face de azi dar
 Sustii că A... e cinstit?
 Când?... eri... azi... când ai mințit?...

I. Encescu.

¹ D. P. Lupașcu: *Medicina babelor*. București 1890. p. 37-38.

² *Dat. Rom. din Calafindeșei*, diet. de M. Moleiș, precum și a celor din Ilieșei și Crasna.

³ *Gutînul an. I. Baia-mare* 1889. nr. 29. p. 4.

⁴ P. Papahagi: *Din literatura poporană a Aromânilor*. București 1900. p. 318.

Drăculeții pe lunca cerească.

Poveste după Baumbach.

Este știut că copilașii cei buni se duc după ce mor în cer, unde devin ingeri. Dar dacă ve închipuiți voi că ei acolo nu fac nimic toată ziua și că petrec timpul sburând și jucându-se de a ascunsele printre nori, ve înșelați.

Îngerașii au aceleași datorii școlare ca băieții și fetițele de pe pământ. Ei sunt siliți să stea în școala îngerească trei ore înaintea prânzului și două ore după amiază. Acolo scriu ei cu condeie de aur pe tăblițe de argint și în loc de abecedare, au cărți cu povești frumoase și cu gravuri minunate. Geografie nu învață, la ce le trebuie lor în cer descrierea pământului? Iar de tabla înmulțirii nici nu se șie pe acolo. Dascăl este doctorul Faust. El a fost un vrăjitor pe pământ și din cauza unei istorii neplăcute, care nu-ș are locul aci, a fost condamnat să ție clasă trei mi de ani înainte de a i se încuviința și lui un concediu. Miercurea și sâmbăta după amiază sunt liberi micii îngerei; atunci i scoate la preumblare doctorul Faust pe calea lui Traian. Dumineca înse au voe să se joace pe lunca cea mare, care e înaintea porții cerului și aceasta recreațiune o așteaptă mititeii cu mult dor toată săptămâna.

* Lanul nu e verde cum ați crede, ci albastru și pe el cresc mi și mi de floricele unele aurii, altele arginții; fiind că ele luminează noaptea, noi, oame-nii, le numim stele.

Când se joacă și s'alungă ingerii pe livedea dinaintea porții cereșei, nu sunt dați în paza doctorului Faust, căci ziua aceea o are și el liberă ca să se reculeagă puțin de grijile și osteneala ce i-au dat elevii toată săptămâna. Cu supravegherea este însărcinat sfântul Petru, care stă de strajă la poarta raiului. El observă ca jocul să decurgă frumuse și liniștit, să nu se depărteze nici unul prin fugă saș prin sbor; iar dacă cu toate spusele lui, tot se găsește vre-unul care să se avente prea departe de poartă, atunci fluera pe cheia lui de aur și aceasta însemnează „înderet”.

Odată, — eră tocmai o caldură nesuferită în cer — a adormit sfântul Petru. Cum a băgat de seamă îngerei, au croit-o încoace și încolo până ce s'au împrăsciat pe toată lunca. — Cei mai îndrășneți dintre ei au plecat după descoperirii și au ajuns în fine la locul unde este despărțit cerul de pământ printr'un mare gard de scânduri. — Mai întei au căutat de nu vor găsi cumva vre-o crăpătură, prin care să poată vedea, dar negăsind nici o găurică, s'au urcat pe împrejmuire, au falfăit de câteva ori din aripi și iată-i deasupra ulucilor, de unde se putură uita dincolo.

Pe partea cealaltă eră iadul și înaintea porții gheenei, se aflau tocmai o mulțime de drăcușori. —

Înfățișarea lor nu eră din cele mai plăcute. Erau negri ca tăciunele, capul le eră împodobit cu coarne și spatele cu coți lungi. — Din întemplantă căută unul din ei în sus și vedu îngerașii; pe dată începură a-i imploră, rugându-i să-i lase pentru un scurt timp în cer, unde promiteau că au să se poarte foarte drăguț și cuviincios.

Îngerașilor li se făcu milă și pentru că le plăcuseră ștrengăruții, socotiră că pot acordă această

desfătare nevinovată micilor drăculeți, fără nici un inconvenient.

Unul din ei știe unde este scara sfântului Iacob, repede o aduseră din magasie, care se află tocmai în fundul iadului, — (sfântul Petru nu se deșteptase încă din fericire) o ridicară peste pălimar și o scoborîră în iad. Iute, ca măimutele, se suiră făcăiandri încodați pe stinghiele scării, ingerășii le deteră mâna și așa au ajuns fără multă greutate drăculeții pe lunca cerească.

La început se purtară foarte cum se cade. Rușinoși pășiau unul lângă altul purtându-și pe braț coada, întocmai ca damele la curte, obicei cu care fuseseră deprinși de bunica lor, care ținea mult la regulile buneîi cuviințe. — Dar nu ținū mult această pornire și începură să-și arate arama; se dedeau roată și tumba ca puradaii țigănești, ceea ce în cer e privit ca o mare nelegiuire, ba încă mai și orăcăiaū de hăuă vėzduhul. Pe biata lună, care priviă smerit printr'o fereastră a cerului, o batjocoriră reū de tot; îi scoteau limba și-i dedeau cu tifa și la urmă merseră cu desfrânarea până a smulge mândrele floricele ce împodobiau livedea și a le arunca jos, pe pământ.

Acum începură să se îngrijească bieții ingerei și să le pară reū că au lăsat să între în cer pe micii necurați. I rugară și i amenințară, dar înședar, diavoli nu numai că nu-i ascultau, dar deveniau din ce în ce tot mai turbați.

În spaīma lor deșteptară micii ingerășii pe sfântul Petru și-i mărturisiră, plini de căință, greșeala lor. — Acesta remase ulmit când vėdū neorėnduiala sevėrsită de drăculeți: „Marș înăuntru“, strigă el și miuteii intrară smeriți cu aripele lăsate în jos pe poarta cerului. — După aceea chemă sfântul Petru câțiva heruvimi și serafimi, bine înțeleles dintre cei mai voinici, care într'o clipă adunară pe toți dimonașii și-i aruncară acolo unde le eră locul.

Pedeapsa nu întârziă. Trei dumineci d'arėndul nu mai avură voe bieții ingerășii să iasă înaintea porții cereșci și când erau conduși la preumblare, trebuiau mai întei să-și desprindă aripele, și să-și depue aureola și pentru un inger e mare rușine să se arate fără aripi și fără aureolă. Această întemplantare avū inse și partea ei cea bună. Florile smulge de drăculeți și aruncate pe pământ prinseră rădăcină și se înmulțiră din an în an. Adevėrat este că a perdut mult steluța din frumusețea ei de odinioară, dar tot e și acum încă drăgălașe, și noi o privim cu nesat, când o vedem, cu cât dar își înalță discul ei galbuli incongiurat de raze argintii, spre vechile ei surate... spre stele.

Și pentru că este de origine cerească, are și o putere cu totul deosebită. — Când o fetișcană este cu nedumerire asupra stării ei sufletești, aleargă la această floriceă și-i spune păsul. Dacă rupe una câte una petalele albe care încunună rotocolul galbului rostind anumite cuvinte, poate fi sigură, că la ultima foiță va șei cea ce să șcie a dorit.

Oița.

O femeie, prefăcându-se că-și bate joc de iubire, face întocmai ca acei copii cari cântă noaptea când le e frică.

Dragostea domnească.

(Baladă populară.)

În marginea satului,
La casa săracului,
Umblă domnu satului,
Da zo domnu di ce-mi d'umblă,
Da zo d'umblă,
Se preumblă
Chiar și coale sara pe lună,
Că veți Doamne imi iubeșce,
Și amar mi se stėrșeșce,
După Fira Sanzian,
Cu car' trăeșce de-un an.
Maica Firii îi zicea:
„Tu Fircă draga mea,
Lasă domnu la dracu,
Că el ț-a pune capu,
Că pe tin' nu te-a luă,
Fără de ris face-te-a,
Că de dragostea domnească
Dumnezeu să te ferească,
Că azi-măne te iubeșce
Mai apoi te 'ncluieșce,
Pe urmă te părășeșce,
La lume te ocăreșce.“
Dar' fata din graiū graiū:
„Mamă, mamuleana mea,
N'ai nici o frică de mine,
C'oiū pică în vre-o rușine,
Că zisu-mi-o maică, zis,
Că coalea la Bobotează,
M'a luă nevastă 'n casă
Și-oiū trăi ca o boreasă.“
Frunză verde-a cimbrului
Da dragostea domnului
Gătatu-mi-s'o gătat
Și pe Fira o lăsat,
De ris și de ciuf în sat,
Că z'o el nu o luat,
Făr' pe alta ș-o cătat
Și pe alta ș-o d'aflat.
Da z'o Fira ce-mi făcea,
Reū făcea Doamne făcea,
Că de rușine perea.
Frunzuliță grău spicat,
În o zi mi s'o luat,
Satu 'n ciudă ș-o lăsat,
Ș-o lăsat mamă și tată,
Și s'o dus la Oltu lat,
În Olt lat mi s'o țipat,
În Olt lat mi s'o 'necat;
Și pe când mi se țipă
Dăinuă da dăinuă:
„Grijiți fete, grijiți bine
Și nu ve 'ncredeți la nime,
Fără credeți maicelor,
Maicelor, jalnicelor,
Că vreați bine fetelor.

Auđită în Fărăgău.

Cul. de:

Theodor A. Bogdan
invėt. în Bistrița

SALON.

Scăpat...

...și se făcuse un gol imens în creerul meu. Nu puteam legă o idee. Amintirile, cari în unele împrejurări îți revin fără voe în memorie, nu voia să-mi lumineze puțin acest haos al creerului.

Aș fi vrut ca din noianul atâtor amintiri și din timpul trăit o viață întreagă, să fi venit măcar una din acele figuri scumpe odată și trecute acum în rëndul unor imagini șterse.

Rătăciam așa în nescire pe strădi, fără a-mi da seama de timp și de locul în care me aflam. Mergeam fără a ști că umblu, me uitam fără a vedea.

Totul se redusese la nimic. Durerea simțită fusese atât de intensă, încât distrusese pentru un moment noțiunea de viață.

Nebunia, cu ghiarele ei înfiorătoare, sta gata să me apuce. Dar oare nebunia e în realitate atât de grozavă? Poate că nu. E trist, dureros pentru cei cari ved un nebun; dar el, nebunul, e poate fericit. Își închipue că e ceea ce i-ar fi plăcut să fie. Poate că odată, cu mult înainte de a înebuni, i-a trecut ca un fulger prin minte ideea că ar vrea să fie rege, Dumnezeu sau alt ceva. Ideea nu a ținut decât o secundă și altele i-au luat locul. A fost înse de ajuns ca undeva, într'o celulă să-și fi făcut loc această idee și apoi întâmplarea aducându-l în stare de nebunie, acest gând, care a ținut mai puțin ca o clipă, să fi eșit la iveală și iată-l devenit în imaginația lui bolnavă, ceea ce a voit atunci.

La fiecare pas me împiedecam de trecătorii grăbiți.

Fusese de ajuns o vorbă ca să distrugă totul și să me aducă pe pragul nebuniei. Eră durerea că voi pierde ființa iubită, sau idealul, tot ce pusesem sfânt și frumos în ființa aceasta, care se sfărâmă dintr'odată?

Nici nu voiam să-mi dau seama. Și la urmă, rezultatul eră acelaș. Ea eră pierdută pentru mine.

Întâiul simțiment fu durerea. Suferiam cumplit. Apoi, nimic. Nu mai simțiam. Totul imi eră egal. De s'ar fi prăbușit lumea înaintea mea, m'aș fi uitat stupid, fără ca să-mi pese.

Nici măcar gândul sinuciderei nu-mi venia.

De odată ceva me sgudui brusc, simții o durere și o svienitură la cap și apoi nu știu ce s'a mai întâmplat.

M'am trezit după trei zile, într'un pat, în mijlocul altor douezeci de paturi, pansat și cu capul greu.

Eram la spital.

La întrebările mele mi s'a spus că traversam bulevardul tocmai când trecea tramvaiul. Conductorul a oprit dar eră prea târziu. Am avut șansa să nu treacă tramvaiul peste mine și iată-me scăpat și de moarte și de nebunie.

Lia Măgura.

LITERATURĂ.

Poesii inedite de Mihail Eminescu. Dl Titu Maiorescu a depus la Academia Română mai multe manuscripte remase de la marele și mult regretatul nostru poet Mihail Eminescu. Între aceste se găsesc și câteva poesii inedite, pe cari revista „Sămănătorul“ din București a început să le publice. Din aceste reproducem și noi una în nr. prezente, creșdnd a face publicului cetitor o deosebită plăcere, căci tot ce a scris Eminescu are pentru fiecare Român cult un interes mare. Toate națiunile înaintate adună tot ce au scris literații lor mari; astfel trebuie să scoatem la lumină și noi toate operele lui Eminescu, ca că cunoașcem întreaga lui activitate.

Ultima rază din viața lui Eminescu. Miercurea trecută, Societatea științifică și literară din Iași (numită și Arhiva, după titlul organului ei), s'a întrunit în mare număr spre a ascultă cetirea unei lucrări literare de mare valoare, „Ultima rază din viața lui Eminescu“, datorită unei doamne din înalta societate ieșană, care subseamnă cu pseudonimul de Riria. Dl State Dragomir, societar al Teatrului Național din Iași, dădu cetire celor 10 scrisori ale Ririei către prietena ei Maria, în care autoarea reproduce schimbul de idei avut cu marele nostru poet Eminescu la Repede, localitate de băi lângă Iași, în anul 1886, pe când Riria eră încă tineră fată în vârstă de 18 ani. Efectul pe care cetirea acelor 10 poeme îl avu asupra tuturor membrilor societății fu covârșitor și rar s'a vădut o lucrare literară să impresioneze atât de adânc un auditor. Scrisă în cea mai curată limbă românească, cea mai mare parte în versuri, de un avânt și o putere neîntrecută, reproducând cu o uimitoare deplinătate gândirile și chiar felul de a vorbi a poetului nenorocit, atingând rënd pe rënd întrebările cele mai mari ale vieții, precum iubirea de țară, de limbă și de neam, soarta omului după moarte, credința în Dumnezeu, valoarea vieții omenesci, rolul femeii în societate, și câte altele — aceste scrisori-poeme țin mintea în o încordare vecinică, cele mai înalte regiuni ale gândirei, și o rețin cu farmec și cu plăcere prin forma măistră în care sunt turnate. La 24 februarie, societatea a hotărît a se face o cetire publică tot de către eminentul artist care a știut să pună în relief toată măestria alcătuirii lor, prin dicțiunea lui aleasă și plină de simțire. Cetirea se va face în aula universității și suma de intrare e destinată în folosul ridicării unui monument neîntrecutului povestitor Ioan Creangă. Autoarea a prelucrat scrisorile în un dialog dramatic, care va fi reprezentat pentru prima oară la Atheneul din București, în luna lui martie.

Charta agronomică a României. Premiul *Anastasiu Fătu*, de 3000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1906 a Academiei Române celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Charta agronomică a României“. — (Decis. 23 martie 1901.) Lucrarea va cuprinde doue părți: I. Partea statistică. — După o scurtă notiță asupra stării actuale a economiei rurale în România, autorul va înfățișă un studiu statistic, care va cuprinde: 1. Suprafața României. Suprafața ocupată de diverse cereale, vii, pomi roditori, păduri etc. 2. Valoarea venală medie pe hectar a diverselor terenuri pe regiuni. Valoarea locativă medie a terenurilor arabile și a pășunilor în diverse județe. 3.

Întinderea medie și mersul exploatațiunilor agricole. Întinderea culturilor pentru fiecare plantă și producția lor totală. 4. Statistica diverselor specii de animale domestice. 5. Poporațiunea României. Poporațiunea agricolă. Numărul contribuabililor funciari, cuprindând proprietatea mare și cea țărănească. 6. Prețul mijlociilor al grâului, orzului, porumbului, etc. în ultimii 25 ani. 7. Exportul României în ultimii 25 de ani. II. Chărțile. — Întemeindu-se pe cele mai noue date și studii statistice, economice, agricole, autorul va reprezenta prin chărți starea diverselor producțiuni agricole și forestiere din țară. Fiecare chartă va fi colorată cu aceeași culoare. Intensitatea culorii în diferitele părți ale chartei va fi înse în raport cu producțiunea reală ce corespunde acelei părți repartisată pe suprafața ocupată. Porțiunile din diferitele județe, în cari nu se face de loc cultura la care se refere charta, vor rămâne decî necolorate. Chărțile cari trebuiesc făcute sînt următoarele: 1. Chartă specială pentru fiecare din plantele următoare: grâu, orz, ovės, rapiță porumb. 2. Chartă pentru fenețe naturale și pășuni. 3. Chartă pentru starea viilor înainte de invasiunea filoxerei și alta pentru starea lor actuală. 4. Chartă pentru livezile de pruni și pomi roditori. 5. Charta pădurilor. Prin mijloace potrivite, se va căuta a se indica esențele ce predomină în diversele păduri. 6. Chartă specială pentru repartisarea fiecărei din speciile de animale următoare: cai, boi, oi, porci. 7. În fine, charta geognostică-agronomică pentru părțile din țară în cari s'au făcut asemenea studii. La fiecare chartă, sau deosebit, autorul va face tablouri statistice pentru a indica producțiunea pe regiuni, județe, precum și creșterea sau descreșterea producțiunii. Pentru plantele și animalele nementionate mai sus, autorul se va mărgini la date statistice, adunate în tablouri numerice sau grafice. Autorul se va povățui în această lucrare de cele mai noue publicațiuni de atlasuri agricole făcute în Franța, Germania, Austro-Ungaria, Rusia sau alte țeri. Autorul, luând acest program ca un minimum de indicațiuni, va putea introduce toate notițele relative la subiect, cari le-ar crede necesare. Terminul presentării manuscrisurilor la concurs este până la 1 septembrie 1905.

Vechile episcopii românești. „Tribuna“ află din Blaș, că dl dr. *Augustin Bunea*, canonic, membru corespondent al Academiei Române, a pus sub tipar sub titlul acestor rënduri o lucrare istorică. Aceasta va cuprinde istoricul episcopilor românești din Transilvania. Lucrarea va avea o estensiune de 8—9 coale de tipar.

O fată de Tarabostos. Din romanul astfel intitulat al dlui Tit Chitul, a apărut tomul al doilea, în editura tipografiei diecesane din Gherla. Romanul se petrece pe timpul Dacilor. Prețul 1 coroană 50 filerî.

TEATRU.

Teatrul Național din București. În curënd va fi la Teatrul Național o reprezentație extraordinară în beneficiul dlui Vasile Leonescu. Se va jucă tragedia „Phedra“ cu concursul dsoarei Agata Bărescu, care de asta-dată apare pentru prima-oraă pe scena Teatrului Național în rolul Phedrei. — Direcți-

nea a luat hotărîrea să dea o reprezentație extraordinară, în seara de 25 martie v., pentru adunarea fondului destinat ridicării unui bust regretatului artist dramatic Vas. Hasnaș.

Concert și teatru în Jebel. Corul plugarilor români gr. or. din comuna Jebel a dat în duminica trecută concert și teatru în localul ospetăriei mari. S'a cântat compoziții de Vidu, N. Popovici, Musicescu. S'a declamat o poesie de Sion. În sfêrsit s'a jucat „Măta cu clopot“ comedie populară într'un act de Iosif Vulcan. După teatru dans.

Concert și teatru în Semic. La 17 februarie s'a dat în comuna Semic, comitatul Arad, un concert popular și reprezentație teatrală, sub conducerea țeranului fruntaș Teodor Suciu. S'a predat monologul „Mama Anghelușa“ de V. Alexandri; s'a cântat „Despărțirea Basarabiei“ de Iosif Vulcan și s'a jucat tot de țeranî comedia populară „Ce face dracu“ de T. Speranță. Apoi a început dansul. Petrecerea s'a dat în sala de joc a comunității ort. române, care aduce frumoase venituri pentru scopuri culturale.

Reprezentații teatrale în Feneșul-săsesc. Tinerimea țărănească din Feneșul-săsesc a dat la 9 martie n. reprezentații teatrale în localul școalei gr. cat. S'a jucat „Lipitorile satelor“ de Alexandri și „Ce face dracu“ de Th. Speranță.

Concert și teatru în Coștei. Tinerimea școlară gr. or. română din Coștei a dat în 6 martie n. concert, după care a represintat piesa „Clopoțelul fermecat“.

Corul tinerimei școlare din Sculea a dat în duminica trecută un concert popular de cântări și declamațiuni, în folosul școalei gr. or. române de acolo. După concert a urmat dans.

PICTURĂ.

Societatea artiștilor români. Mai bine de trei zeci de pictori și sculptori români au adresat dlui Spiru Haret, ministrul cultelor în România, o petițiune, în care îl roagă ca anul acesta să dispună să se țină expoziția operelor artiștilor în viață, care de patru ani nu s'a mai ținut. Între cei semnați nu se află cei 12 artiști, cari au spus anii trecuți opere la Ateneul Român. Acești trei-zeci de artiști vreaș să se constituie sub numirea de „Societatea artiștilor români“ sub înaltul patronagiū al A. S. R. Principesa Maria. Unul din scopurile de căpetenie ale acestei societăți este de a întemeia un curent sănătos artistic în țeară, prin aranșări bine îngrijite de expozițiuni anuale.

SCULPTURĂ.

Un consul-artist. Dl Petterson, consul al Rusiei în orașul Iași, a prezentat zilele acestea principesei Maria macheta în argilă a unei statuî, reprezentând pe A. S. regală în haine de oficer de roșior, călare pe un frumos cal. Această statueta va fi turnată în bronz. A. S. regală a primit cu o vedită mulțumire această delicată atențiune, felicitând în același timp pe dl Petterson, care e pe lângă un distins diplomat, și un talentat artist.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Biserica gr. or. română la Monarchul. În Pr. Ssa arhiepiscopul și mitropolitul Ioan Mețianu, împreună cu episcopii sufragani s'au dus, precum aflăm din „Telegraful Român“, zilele trecute la Budapesta să prezinte monarchului un memorandum în cauza rezolvirii privitoare la titlurile de drept asupra mănăstirilor gr. or. din țară, remase — afară de mănăstirea Hodoș-Bodrog — toate în posesiunea sârbilor, când cu despărțirea ierarhică a bisericii gr. or. române de cătră cea sârbească. Capii bisericii gr. or. române au fost să fie primiți în audiență joi.

Instalarea mitropolitului Moldovei și Sucevei s'a făcut în duminică trecută la Iași cu mare solemnitate. La acest act guvernul a fost reprezentat prin dl ministru de culte Spiru Haret; camera și senatul prin vicepreședinții dnl C. F. Robescu și Petru Poni. Corul mitropolitan a fost dirijat de măestrul Musicescu. După instalare au urmat recepțiunile, apoi noul mitropolit a oferit un dejun, la care s'au pronunțat mai multe toasturi.

Protopresbiter nou. La Ofenbaia în 6 martie n. s'a ținut, sub conducerea dlui Matei Voilean, alegerea noului protopresbiter gr. or. al Lupșei. Ales a fost cu toate voturile părintele *Vasile Gan*, paroc în Saleiva-de sus, fostul administrator protopopesc.

Promoțiuni. Dl *Aurel Popescu* din Musca, comitatul Arad, a fost promovat la universitatea din Budapesta, în 22 februarie n., doctor în științele juridice. — Dl *Alexiu Popovici*, din Șielău, comitatul Arad, a fost promovat tot la universitatea din Budapesta, în aceeași zi, doctor în medicină. — Dl *Cornel Velican* a fost promovat la universitatea din Cluș la 1 martie dr. în drept. — Dl *Ioan Gaita*, fiul dlui avocat Axentie Gaita din Făget, a fost promovat la universitatea din Budapesta doctor în științele juridice.

Stipendii din fundațiunea A. Liviū Pop. După ce fundațiunea de stipendii întemeiată de prelatul pontificiū, abate și canonic lector Andreiū Liviū Pop a ajuns la acel stadiū, ea în sensul punctului V. din literile fundaționale să se poată pune în aplicare, a publicat consistorul gr. cat. din Lugoj concurs public pentru un stipendiu de 300 coroane din aceeași fundațiune. Pentru dobândirea acestui stipendiu în sensul punctului I. din literile fundaționale pot recurge singur numai tinerii studenți români de religiuinea gr. cat. din diecesa Lugojului și filii de cetățeni ungari, cari frecventează la oare-care universitate din patrie vre-unul din studiile următoare, adevă: filosofia, jura, medicina ori politehnica, sau vor studia la cutare academie din patrie științele reale: precum montanistica, silvanistica ori agromonia.

Cartea de aur a școalelor. Ordinariatul gr. cat. român din Lugoj a adresat învățătorilor din aceeași diecesă un cercular, ordonând ca fiecare învățător să introducă așa numita Carte de aur, în care să însemne ori ce întâmplare mai monumentuoasă din viața școlii, precum și ori ce date privitoare la istoria școlii, statistica și progresul învățământului.

Unde zace mănăstirea Mesiciu. Am publicat după „Tribuna Poporului“ din Arad, că mănăstirea Mesiciu, pe care o reclamă de la sârbi biserica gr. or. română, zace în Croația. Acum „Foafia Diece-

sană“ din Caransebeș spune, că mănăstirea aceasta nu se află în Croația, ci aproape de Vêrșeț, lângă satul românesc cu același nume, la poalele pitoreștilor dealuri vêrșetene și în mijlocul satelor românești Jabuca, Solcița, Voivodinț, Ritișor, Iam. Atât mănăstirea, cât și satul Mesiciu, aparțin de present diecesei sârbe a Vêrșetului.

C E E N O U ?

Hymen. Dl *dr. Nicolae Petrovici*, nou advocat român în Lugoj, s'a logodit în duminică trecută cu dșoara *Ersilia Popovici*. — Dl *dr. Samuil Vladone* din Hateg și dșoara *Steluța Hențescu* din Buzeu s'au cununat la 9 martie n. în biserica gr. or. din Sibiu-cetate. — Dl *Ioan Aleman* și dșoara *Nelly Decean* s'au logodit. — Dl *George Rachici*, notar în Opațița, s'a logodit cu dșoara *Mila Țeran* din Voitec. — Dl *Simeon Jivoinicu*, comptabil în Bocșa-montană, s'a logodit cu dra *Silvia Poenariu*.

A treia serată dansantă la Curtea din București s'a dat joi la 21 februarie (6 martie) fiind invitate 600 de persoane. Regele și regina, precum principele și principesa României, au intrat în sala cea mare la orele 10, după care s'a început dansul. Soveranii au petrecut acolo până la orele 2 după miezul nopții. Serata s'a terminat cu un frumos cotilion de peste 100 părechii, care a durat până la orele 4.

Serată cu dans în Cluș. Tinerii universitari români din Cluș au aranjat joi la 6 martie n. o serată cu dans bine reușită, în folosul bisericii române gr. cat. de acolo. Au luat parte doamnele: Vêd. A. Bohățel (Cluș), Blaș (Cluș), V. R. Buticescu (Cluș), I. Căpușan (Dretea), P. Ciurtin (Cluș), I. Coroianu (Cluș), Ana Cutean (Bistrița) Daraban (Feketetó), Dr. Gerasim (Aiud), Dr. G. Ilea (Cluș), V. Indre (Cluș), V. Metea (Lona), Moldovan M. (Sibiu), Dr. S. Morariu (Cluș), vêduva I. Pavel (Cluș), Dr. E. Pățcean (Turda), A. Pop (Cluș), I. Pop (Cluș), L. Pop (Cluș) Val. Pop (Mănăștur), Vas. Pop (Cluș), Laura Ranta B. (Cluș), Trif (Kunszentmarton), Dr. A. Vajda-Voevod (Olpret), I. Vêșean (Tötör) etc. domnișoarele: Betti Bohățel (Cluș), Viet-Barbul (Bârseu), Rosica Căpușan (Dretea), Chirilă (Blaș), Augusta Ciato (Blaș), Cioplea (Cluș), Ciurtin (Cluș), Eug. și Let. Coșeriū (Cluș), Cutean (Bistrița), Virginia Gall (Secuieū), Elena Hosszu (Cluș), Cornelia și Sabina Maniu (Șimleul-Silvaniei), Metea (Lona), E. Monda (Borgo-Prund), Mariți Morar (Tötör), Mariți Oltean (Cluș), Cornelia Pop (Mănăștur), Olga și Catinca Poruțiū (Almaș), Letiția Trif (Kunszentmarton), etc.

Procesul unui preot român. Părintele G. Ardelean, preot în Negru, lângă Beins, petrecând astă-vară la socru-seu protopopul Ciurdar din Sams-Dob, a spus unor babe să nu cânte ungureșce în biserica română de acolo. Din cauza aceasta, i s'a făcut proces de ațitare și judecătoria din Sătmar l-a osândit la 6 luni de închisoare și 400 coroane amendă. Tribunalul din Sătmar, ca for apelar, în ședința sa din 10 martie, după ascultarea splendidei pledoarii a candidatului de advocat dr. Ioan Ciordas, a redus osênda la 7 zile de închisoare și 20 coroane amendă. Procurorul n'a anunțat recurs în contra sentinței, apêrătorul înse a anunțat recurs de nulitate.

Petrecere cu dans în Hălmași. La 2 martie n. s'a dat în Hălmași o petrecere cu dans în folosul școalelor și bisericilor românești gr. or. din acel protopopiat. Petrecerea a reușit esecent. Au luat parte doamnele: Ana Toda, E. Puticiu, v. d. Grozescu, R. Ionescu, I. Rob, P. Moldovan, E. Bozoki, A. Moldovan, Sz. Veiss, M. Borza, L. Szántó, Costina, L. Leuca, Kichler, S. Scheer, C. Mihaloviciu, N. Șerban, Friedmann, V. Milian, Karatonyi, Keszenbaum, M. Turuc, Micluța, Herduț, N. Cătană, Nicula, R. Costa, M. Budugan, V. Drăghiciu, N. Kovács, M. Lucaci, v. d. Budugan și C. Vușdea; dsoarele: V. Puticiu, C. Moldovan, L. Pușdea, R. Bușu, N. Iuga, P. Micluța, R. Turuc, E. Nicula, L. Sida, G. Scheer, R. Arnoviciu, I. Csizmadia, N. Hichman.

Palatul comunității de avere din Caransebeș. „Foaia Diecesană” serie, că comitetul comunității de avere a edificat în Caransebeș un palat, care e deoarea orașului, aranjat cu gust modern. E cu etagiu, cu frontul spre piață, în stil baroc grav. Lumină electrică, apaduct, scaldătoare etc. Acoperemntul întregului edificiu dă acestuia o frumsețe deosebită prin cele trei mandzarte (turnuri) unul principal și două secundare, provădute cu vase artistice lucrate. Întregul edificiu are trei intrări, dintre cari cea principală e de toată frumseța.

Noū advocat român. Dl dr. Nicolae Petrovici a făcut în Budapesta censură de advocat la finea lunii trecute.

Casa Națională din Arad, merită mai cu seamă pentru petrecerile poporului, a început să se zidească, punându-se în 9 martie n. peatra fundamentală.

Asociațiunea pentru sprijinirea învățăceilor și sodalilor români în Brașov își va ținea adunarea generală anuală în 3/16 martie, la orele 2 după miazăzi, sub presiul dlui Ioan Socaci, notar dl I. Dariu.

Aū murit: *Ioan Miclău*, proprietar în Lugoj, membru în direcțiunea institutului de credit „Lugoșana”, la 26 februarie n., în etate de 66 ani, lăsând 10 acții de ale Lugoșenei (în valoare de 2400 coroane) bisericei gr. or. române din Lugoj, pentru înființarea unui internat de fetițe române pe lângă școala superioară gr. or. română din Lugoj; — *Samson Bodnareșcu*, directorul liceului din Pomirla în România, la 4 martie n. Reposatul a fost originar din Bucovina; a făcut parte din societatea „Junimea”, scriind și câteva drame istorice, dintre cari cele mai remarcabile sânt: „Rienzi” și „Lăpușnean vodă”.

D I N L U M E.

Primul congres istoric internațional se va inaugura la Roma la 21 aprilie n. Președintele de onoare este regele Victor Emanuil III. Între numeroasele secții ale congresului s'a constituit și aceea a istoriei pedagogiei. La aceasta secție vor lua parte mai mulți membri ai corpului didactic din România.

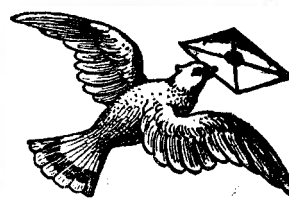
Clubul vrăjmașilor căsătoriei. În America, unde nici o nebulie nu remâne fără aderenți, unde de curând s'a constituit și un club al ucigașilor; acum, în zilele din urmă s'a constituit și un club al vrăjma-

șilor căsătoriei. Și acest club îl constituiesc o seamă de fete, din cele mai frunțase familii din Haverley. Iată și punctele stătătoare ale acestui club: O fată care se va uita la un bărbat, va plăti clubului un funt de șocoladă; care va cochetă cu un bărbat, va plăti doi funți; care se va lăsa sărutată, i se vor scrie la catastif 100 vergi negre. Când vre-o membră ajunge să aibă 200 vergi negre la catastiful seū, e dată afară din club. Dacă se mărită vre-o membră, e dată afară cu mare alai și e nevoită să plătească un mare banchet.

Un baston istoric. În anul 1899 s'a vëndut la licitațiune publică în Londra un simplu baston de trestie cu măciulie de aur, pe care un amator de rarități l-a cumpărat cu „zece mii de florini”. Cu acest baston a bătut în 1850 locotenentul Robert Pate pe regina Victoria a Angliei. Regina tocmai eșia din palatul de Cambridge, unde dăduse audiențe, când Pate i-a sărit înainte și i-a tras cătava lovituri așă de puternice cu bastonul, încât până la moartea ei se cunoșeau urmele lovirilor pe trupul ei. Pate a fost osëndit să fie bătut în public cu biciul, dar regina a modificat sentința în exil de șapte ani. Osënditul și-a făcut pedeapsa în Tasmania. A murit în 1895. Pe atunci se vorbea, că nenorocitul a comis crima într'un acces de nebulie.

Un medic original. Dacă revista științifică americană „Nature” spune adevărat, apoi doctorul Wilson din Boston este un medic foarte original. El își vizitează pacienții, având totdeauna la el un coș mare cu porumbeii dresați. După ce a esaminat cu atențiune casul interesant al unui pacient, scrie o rețetă pe o hârtie foarte subțire pe care o bagă sub aripa unui porumbel, căruia îi dă apoi drumul. Porumbelul zboară îndată acasă, în cuibul seū delicios, care nu este alt ceva decât o farmacie. Farmacistul scoate rețeta de sub aripa porumbelului, și după ce o eșcută, un servitor ia medicamentele, încalcă pe o bicicletă și le duce la bolnavul a cărui adresă a indicat-o exact doctorul. Astfel pacientul primește fără zăbavă medicamentele și aduce laude adevăratului medic american Wilson.

Poșta redacției.

A credut în amor. Subiect usat. Descriere foarte primitivă.

Rece suflă vântul. Vorbe multe și toluș nu înțelegem ce vrei să zici, căci fondul se inneacă în potopul fraselor. Dacă vrei să ai succes, scrie mai condensat, mai clar și mai românește.

Sadu. Vom căuta să le facem loc.

Dsoareii M. P. Ve mulțumim. Ne-ati făcut multă plăcere. Nu putem înse să tradăm pseudonimul nimēnuia.

Călin্দarul săptămânei.

Dum. 1-a în Post, Ev. de la Ioan. cap 1 gl. 5, v. 4, Soarele răsare 6 o. 13 m. dim — Apune 6 o. 6 m. p. m.

Diua sēpt.	Călin্দarul vechiū	Călin্দ. noū
Duminecā	3 S. Eutrop, Vabil.	16 Ludic. Henr.
Luni	4 C. pâr. Gherasim	17 Gertoud.
Marti	5 Sf. Mart. Conon	18 Alesandru
Mercuri	6 S 24 martiri	19 S. Iosif
Joi	7 M. Vasil. și Efre.	20 Niceta, Eug
Vineri	8 Inchin. sf. Crucii	21 Benedic
Sămbătā	9 † S. 40 Mart. d. Seb.	22 Octavian

Proprietar, redactor respundător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA ALDÁS NR. 14/296 b.)